

Leto XIII.

Številka 1.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorna urednika:

Dr. Makso Pirc in dr. Viktor Supan.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1897.

VSEBINA.

1. <i>Dr. Vladimir Pappafava</i> : Zjedinjene države Venecovelske	1
2. Pravniška kronika 1896. leta	13
3. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo:	
a) Zdražitelj ne pridobi tirjatve, ako pri dražbi ni po- stopal v dobri veri, bodisi, da je tirjatev vknjižena	17
b) Če se je uvedlo postopanje o dokazu smrti in ta dokaz priznal dognanim, ni treba posebnega izreka o razvezi zakona. — Zagovornik zakonske zveze ni pravdna stranka in toraj ne more zahtevati povrnitev stroškov	21
c) Določba §-a 96. obč. drž. zak., po kateri izgubi za- konski drug pravico izpodbijati veljavnost zakonske zveze, kadar potem, ko je zvedel zadržek, dalje v zakonu živi, ne razteza se na slučaj nezmožnosti za opravljanje zakonske dolžnosti	22
4. Književna poročila	28
5. Razne vesti	29
6. Pregled pravosodstva	31

Zjedinjene države Venecovelske.

Kratek opis njihove ustave.

Spisal dr. Vladimir Pappafava, odvetnik v Zadru.

Pač malokatera država doživeti je morala toliko izprememb ustave s takó velikanskimi in krvavimi homatijami in državljanskimi boji, kákor so to morale zjedinjene države Venecovelske v dobi 83 let, katera je v primeri z zgodovino te dežele tako kratka, namreč od leta 1810, v katerem so se Venecovelske države odločile od Španije, do l. 1893, v katerem se je uvedla ustava, s kojo se hočemo baviti.

Po težkih bojih dospele so te države iz suženjstva, traja-jočega več stoletij, konečno do prostosti in samostojnosti, vendar so bile razkosane po strankah in neprestanih državljanskih bojih. Vkljub vsemu temu povzdignila se je mlada republika krepko od početka sedemdesetih let, se je vedno bolj utrjevala in krepila, ter se, neumorno delujé posebno na polji šolstva in nauka, in s tem, da se njena trgovina razcvita, hitro razvija. Vpravičeno je torej upanje, da sme pričakovati dežela, katera je po naravi tako bogato obdarovana, okičena z vsemi krasotami, pod sedanjo ustavo, ako se razvija dalje v enakem tiru, sigurno in cvetočo bodočnost, ako ostane le obvarovana daljnih notranjih nemirov.

Predočimo si, predno se bavimo z ustavo te dežele, na kratko z malo besedami in številkami črtico njenega zgodovinskega razvoja.

Kratka črtica zgodovinskega razvoja.

Dežela našla se je leta 1498. Že leta 1528. zastavil jo je Karol V., vendar jo je Španija l. 1545. zopet pridobila in l. 1550. napravila iz nje španski generalni kapitanat Carácas in je ostala Venecovela kot taka do l. 1810. pod španskim gospodstvom. Naveličana vednega zatiranja, odločila se je Venecovela v tem

Za obnovo

Univerzitetne biblioteke

v Ljubljani

podaril *Dr. Praviš*

letu od svoje matice in proglasila dne 4. julija 1811. l. svojo neodvisnost kot Venecovelska konfederacija. Ko jo je Španija še dvakrat (l. 1811. in 1814 l.) zopet osvojila, združila se je sicer po ustavi z dne 17. decembra 1819 z Novo Granado in Kvito v zvezno državo Kolumbijo, vendar se je že l. 1830. zopet odločila in je odtlej samostojna država v obliki republike, razdeljena na več provincij. Dne 20. aprila 1843. l. preustrojila se je ustava z dne 14. septembra 1830. l. in Španija pripoznala je samostojnost Venecovelske republike po Madriški pogodbi dne 30. marca 1845. l. Po dolgih državljanskih bojih (med unijonisti in pristaši federalizma) dobila je dežela 29. januarja (20 februarja) 1859. l. novo ustavo, kateri je sledila federativna ustava z dne 28. marca 1864. l., po koji se je Venecovela preustrojila v zvezno državo. Sledilo je še več novih ustav (kakor one z leta 1874., 1881. in 1891.) dokler ni ustavodajna skupščina, katera se je skicala dne 1. januarja 1893. l., sprejela dne 12. junija 1893 l. novo ustavo zjedinjenih držav Venecovelskih, koja je stopila v veljavo dne 21. junija 1893. l., in s katero se hočemo pozneje baviti. Le-ta naslanja se, kakor je to naravno, na svoje prednice, smatrati jo je torej kot produkt le-teh in bode, vsaj upati se sme, trajala dlje kakor one. Ustava vsebuje osem poglavij in 162 paragrafov in obravnava tvarino v prav preglednem redu, prednost, s katero se ne morejo ponašati ravno vse ustave.

I. Sostava republike.

Ustava najprej določuje, da države: Andes, Bermudez, Bolivar, Carabobo, Falcon, Lara, Miranda, Zamora in Zulia odslej stvarjajo jeden narod z imenom: Zjedinjene države Venecovelske, pri čemer obdrže imenovane posamične države teritorije in meje, kakor je določil zakon z dne 28. aprila 1856. l., da se pa dosedanji okraj Nirgua priklopi državi Carabobo. Zjedinjene države Venecovelske obsegajo skupaj vse one dežele, katere so l. 1810. stvarjale generalni kapitanat Venecovela. Posameznim državam varuje se pa pravica, da se smejo po dve ali več na podlagi enakih sklepov dotičnih njih zakonodajnih skupščin združiti, da stvarjajo jedno državo, t. j. da nastane iz dveh ali več členov zjedinjenih držav samo jeden člen.

Dalje pridržuje se onim izmed njih, katere so se sicer proglasile po konstituciji z dne 28. marca 1864. l. za samostojne, katere so pa postale po konstituciji z dne 27. aprila 1881. l. zopet odvisni državni deli, da dosežejo, ako prosi za to dve tretjini njih okrajev, zopet svojo neodvisnost, pod uvetom pač, da presega število njih prebivalcev 100 000; one, katere tega števila ne dosežejo, smejo zahtevati, da se priklapijo drugi državi, ako obdrži ona, h kateri so doslej spadale, tudi po njih odločitvi več kakor 100.000 prebivalcev. Posamične države smejo se torej samo v toliko po svoji volji porazstaviti, da se število 100.000 prebivalcev za vsak zvezni člen ne sme skrčiti. Način eventualne odločitve oziroma združitve pridržuje se posebnemu zakonodajstvu.

II. O državljanstvu.

Venecolanec se je ali po rojstvu ali po naturalizaciji (vnarodbi).

Kot Venecolanci po rojstvu štejejo se:

1. vsi rojenci na Venecolanskem ozemlju ne gledé na eventualno narodnost njih starišev;

2. v inozemstvu rojeni otroci domorodnega Venecolanca ali Venecolanke, ako zahtevajo potem, ko so se naselili v Venecoveli pred pristojnim oblastvom, da se je pripozna kot Venecolance;

3. v zakonu, bodisi v inozemstvu, bodisi na morju rojeni otroci Venecolanskega očeta, kateri je v diplomatični službi na potovanju ali prideljen kakemu poslanstvu republike.

Kot naturalizovane Venecolance smatra se pa:

1. one otroke, rojene izven ozemlja republike, Venecolanskega očeta, kateri je postal Venecolanc po naturalizaciji, ali take matere, kadar se le-ti otroci naselijo v republiki in izrazijo svojo voljo, da postanejo Venecolanci;

2. vsi, kateri so se, ali kateri se bodo rodili v jedni špansko-amerikanskih republik ali na španskih Antilah, ako se naselijo na ozemlju republike in izrazijo svojo voljo, da postanejo Venecolanci.

3. tujci,¹⁾ kateri so pridobili v zmislu zakonitih določeb naturalizajsko ali državljansko pismo.

Ako se ne ozira na izjeme, katere določuje sedanja ustava, ima vsak Venecolanec moškega spola volivnost po dopolnem 21. letu.

Na vsem zveznem ozemlju uživajo Venecolanci iste pravice in imajo jednake dolžnosti, kakor pripadnik dotične posamične zvezne države.

Venecolanska vlada ne sme skleniti nobene pogodbe z narodom, kateri ni preje pripoznal tu navedene temelje Venecolanske ustave.

Stališče tujcev.

O tujcih nahaja se tu dalje določba, da uživajo vse pravice, katere pristojajo Venecolancem, da pa ne more vlada, kakor doslej ne smatrati za svojo nalogo, da ustanovi za tujce drugačne naprave, kakor so one, katere so zagotovljene lastnim državljanom za jednake slučaje po ustavi ali zakonih.

Ker je posebno pravno stališče tujcev za ves pravni stan civilizovane dežele značilen, dovoli naj se nam, da se na tem mestu nekoliko obširneje bavimo s to stvarino, čeravno ni bistven del ustave z dne 21. junija 1893. l, in da spregovorimo o stališču tujcev na Venecovelskem nekoliko dalje.

Ko se je Venecovela o svojem času odločila od Kolumbije, prevzela je med dotlej veljavnimi zakoni tudi oni, kateri je prepovedoval, da bi se tujec naselil v deželi kot trgovec, ne da bi imel kreola kot družabnika, popustila se je pa pozneje ta otežujoča določba, tako da se je mogel tudi tujec sam in po svoji volji kot trgovec ustanoviti. Z zakonom z dne 27. maja 1844. l. določilo se je, da morejo tujci, kateri se priselijo na Venecovelsko, pridobiti naturalizacijo, ako izvršujejo kako obrtnijo, katera zagotavlja živež, ali kak drug posel, kateri so moralno neomadeževani in so poleg tega:

1. ali prišli v smislu zakona kot priseljenci v deželo;
2. ali so se vozili šest mesecev na domači vojni ali trgovinski ladiji;
3. ali imajo Venecolanko za ženo in bivajo v deželi;

¹⁾ O pravnem stališču tujcev glej poznejšo razpravo koncem tega poglavja (II.).

4. ali so imeli v deželi jedno leto svoje bivališče;
5. ali morejo dokazati posest nepremičnine, vredne najmanj 1000 pijastrov;
6. ali kateri so končno republiko storili važne usluge.

Ako se je naturalizacija izvršila, ostali so tudi žena in nedoletni otroci z ozirom na moža in očeta naturalizovani, samo da sta morali biti starost in ime zaznamovani v naturalizacijskem pismu. Naturalizovani tujec ima, kakor že omenjeno, iste pravice in dolžnosti, kakor domorodni Venecolanec, stopiti more toraj tudi v javno službo, samo da ne more pridobiti si mesta senatorja ali predsednika; za le-te volijo se, kakor razvidimo tudi še pozneje, samo domorodni Venecolanci.

Tujci, kateri bivajo na ozemlju republike, izključeni so od vojaške službe, ravno tako oproščeni so prisiljenih posojil in vseh mestnih doklad. Smejo pa posedovati nepremičnine in, ako ni pogodbe z njih državo, prosto razpolagati ž njimi po deželnih zakonih.

Ako pridejo v prepir med seboj ali s kreolci, zahtevati smejo, da se razsodi prepir po sodiščih, diplomatično pot nastopiti smejo pa le, ako dokažejo, da se jim je odreklo pravo.

Konzuli in zastopniki domače države otvarjati morajo eventualne oporoke tujcev, na krajih, kjer le-teh ni, store to dotična krajna oblastva.

Tujci uživajo pa vse garancije zakonov, ustave in javnih pogodb.

Dovoljeno jim je, prosto priti v dežel in zopet je zapustiti, ako ni drugega zadržka; v slučajih vojne priskrbeti si morajo, kakor tudi Venecolanci sami, potni list.

Ako se tujec vmešava v politične zadeve dežele, izgubi ipso facto lastnost kot tak in mora trpeti konsekvencije; ravno tako kaznuje se po deželnih zakonih, ako ruje proti vladi, ravno tako kakor vsak Venecolanec.

Meseca februarja 1849. l. sklenila je vlada, da so izključene od naseljevanja one osebe, katere pripadajo kakemu redu; ni hotela namreč biti sokriva nesreč, katere morejo napraviti taki redi.

Da, pozneje prepovedala se je sploh naselitev verskih redov v Venecoveli in je še dandanes prepovedana; samostani pozaprli

so se leta 1874. Vendar se ne sme misliti, da je prebivalstvo napram inozemcem fanatično, ravno nasprotno.

Samo ob državnih praznikih in ob praznikih njih domovine smejo inozemci razobešati in razpenjati svojo domačo zastavo.

Poseben dekret z dne 6. marca 1854. l. določuje, da nima noben tujec pravice, da bi zahteval od vlade odškodnino za poškodovanja, katera je za časa političnih nemirov na njeno korist imel, ako niso ta poškodovanja povzročila pravno obstoječa oblastva.

Po code civil uživajo inozemci v republiki iste državljanske pravice, kakor Venecolanci, ne oziraje se seveda na že obstoječe izjemne določbe in na one izjeme, katere se še le ustanove. To pa ne ovira, da se uporabljajo tuji zakoni, nanašajoči se na osebni stan, v slučajih, katere določuje mednarodno zasebno pravo (§ 17.). Inozemka, katera se omoži z Venecolancem, ima, dokler traja ta njen zakon, po §-u 18. iste državljanske pravice, kakor Venecolanci sami. Ako se pa nasprotno (§ 19) Venecolanka omoži z inozemcem, velja, ako po zakonu pridobi moževo državljanstvo, za dobo svojega zakona gledé pravic Venecolanskih kot inozemka.

Za nepremičnine veljajo po §-u 8. navedenega code civil tudi v slučajih, da so lastne inozemcem, domači zakoni. Isto velja za pravna dejanja med živimi in za naredbe poslednje volje.

Ako se hoče inozemec oženiti v republiki, dokazati mora pred sodnikom prve instancije po zapriseženi svedočbi dveh ali treh pravnoveljavnih prič, da je samec ali udovec in doprinese dalje po certifikatu dotičnega diplomatičnega ali konzularnega agenta ali po poverjeni izjavi pristojnega oblastva svoje domovine, da po zakonih, veljavnih zanj, nameravane poroke ne ovirajo nobeni zadržki (§ 127.).

Zakon, kateri se je sklenil v inozemstvu, po tam veljavnih določbah, velja tudi kot pravoveljavnen v Venecoveli.

Civilna poroka (uvredena l. 1873.) vrši se po kontrahentih določenega dne javno vpričo predsednika mestnega sveta, njegovega tajnika in svedokov.

Poročna listina imeti mora sledečo vsebino: 1. ime, priimek, stan, starost, rojstni kraj in bivališče obeh poročencev;

2. imena in priimke, stan in bivališče obojestranskih starišev; 3. izjavo kontrahentov, da hočeta stopiti v zakon in 4. imena in priimke, stan, starost in bivališče svedokov.

Cerkvena poroka vršiti se sme še le, ako se je preje vršila civilna poroka.

Sklepanje zakona pred konzulom ali poslanci ni dopustno in ni pravoveljavno.

Določevati pravice in dolžnosti inozemcev, kateri ne bivajo v Venecoveli, je po §-u 12. ustave z dne 21. junija 1893. l. naloga dotičnih posebnih zakonov.

III. Razmerje med posamičnimi državami in zvezo.

Zvezne države republike, kot politična jednota, so avtonomne in druga drugi enakopravna. Napram zvezni vladi so zavezane v svojih lastnih posameznih ustavah, katere morajo sprejeti po principih zveze, pripoznati avtonomijo republike na ekonomičnem in administrativnem polji. Ne smejo odstopati dele svojega ozemlja, ne smejo na noben način iskati pomoči pri tuji državi, tudi ne stopiti s kako tujo državo v politično razmerje. Tudi same med seboj zvezati se, ali sklepati s kako drugo državo zvezo, je prepovedano, kakor tudi, da bi se kedaj odločile od Venecovele. Da se ustanovi federativno ozemlje, odstopiti mora vsaka posamezna država zvezi neobljudeno zemljo (des-poblado) v obsegu najmanj 100 km^2 , da se sezida na tem ozemlju glavno zvezno mesto (provizorno ostalo je Caracas). Dalje se morajo federativni vladi odstopiti prostori, potrebni za sezidanje trdnjav, magacinov in drugih upravnih poslopij, tudi se mora zvezni vladi privoliti prosto upravo teritorij Colon in Amazonas. Vse zakonodajstvo na polju pomorskega in obrežnega plovstva pridržano je federativni vladi, istotako javne ceste (ako vodijo skozi več držav ali so na meji letih, oziroma če leže na federativnem ozemlju). Dalje smejo posamezne države pobirati plovstvene davščine samo na umetnih povodnih potih in se morajo strogo ravnati po določilih, katera določuje ustava o njih pravici do obdačevanja blaga. Uprava rudnikov, solnikov in ledin (terrenos baldios) pristojna zvezni vladi. Posestva, vtrdbene naprave itd. države spoštovati se mora kot take in izvrševati konstitucijo, federativne zakone, kakor tudi dekrete in ukaze, katere

izdajajo federativna oblastva v mejah svojega področja. Sodništvo organizovati morajo posamezne države, imeti morajo pa jednotno zakonodajstvo gledé civilnega, trgovinskega in kazenskega prava, kakor tudi gledé civilno in kazensko pravnega reda. Po svoji zakonodajni skupščini predložiti mora vsaka država kongresu zaznamek sedmorice, iz katere naj se volijo titularni členi in njih namestniki za zvezni višji svet, in voliti člene kasacijskega sodišča, o čemer bomo še kasneje obširneje govorili. Rzsodbam kasacijskega sodišča, kot najvišjega sodišča držav, morajo se le-te pokoriti. V svojih dotičnih ustavah dovoljevati morajo zvezne države izročitev in vpeljati direktno, tajno volilno pravico kot merodajno pri volitvah. Ravno tako skrbeti morajo, da se vpelje splošna dolžnost v šolo hoditi in da se daje neodplatni pouk in sicer prvi pouk (ljudskošolski), kakor tudi umetnostni in obrtni pouk; federativnim oblastvom pridržuje se pa pravica, da izdajo zakon, kateri urejuje javni ljudskošolski pouk. V mirovnem času dati mora vsaka država, da se sestavi zvezna vojska, kontingent, katerega visokost kongres vsako leto določuje, ne sme pa dovoljevati, da bi se nabirali vojaki na njenem ozemlju. Izključeno in prepovedano je po ustavi vojskovanje zveznih držav med seboj, pokoriti se morajo v medsebojnih prepirih rzsodbam zveznega višjega sveta in tudi pripoznati, da je le-ta pristojen razsojevati, kadar bi najvišja izvršujoča oblastva kake zvezne države zakrivila veleizdajo ali prelomila zvezno ustavo ali zakone. Zvezni dohodki, kateri se razdeljujejo vsakih pet let med posamezne države po razmerji njih prebivalstva, so carine in presežki rudnikov, solnikov in ledin, katere opravlja, kakor že omenjeno federativna vlada. Ako zahteva to vdeležena država, prepovedati se mora bivanje na lastnem ozemlju političnemu beguncu. Posamezne države imajo pa ravno tako malo pravico kovati denar in izdajati papirnati denar, kakor nimajo pravice, da bi dopuščale drugo plačilno sredstvo, kakor zlate in sreberne novce.

To so v velikih potezih določbe, katere urejajo razmerje posameznih zveznih držav med seboj in napram zvezi in na katerih sloni vsa daljna sestava uprave, kakor jo hočemo čitatelju predočiti od V. poglavja dalje.

IV. Pravice Venecolancev.

V naslednjem poglavju (IV., §-i 14.—17.) najdemo pravice Venecolancev, za katere garantuje zveza in katere se, kakor določuje to § 17. izrecno, ne smejo odpraviti ali skrečiti po nobenem sledečem zakonu; vsaki zakon, kateri bi na to meril, je brez veljave, kot nasprotujoč ustavi.

Da, vsakdo, kateri izda ukaz ali dekret, ki krši garantovane pravice Venecolancev, vsakdo, kateri ukaže, da se izvrši, ali pa sam izvrši, kaznuje se po zakonu in vsak posamezen državlján ima pravico proti krivcu vložiti zatožbo, pravica, katere ugasne še le čez pet let po storjenem dejanji. Vsaka posamezna država dovoliti sme svojim državljanom, oziroma prebivalcem tudi še večje in daljše pravice, kakor so one, katere so zagotovljene po ustavi državljanom vseh zveznih držav. Le-te so dovolj važne, da je navedemo posamič. Država namreč zagotavlja Venecolancem:

1. nedotakljivost življenja (t. j. smrtna kazen je odpravljena),
2. lastninsko pravico¹⁾ (seveda plačevati se mora vpeljane davke in ima država pravico do razlastitve v javnem interesu, proti dolžnosti plačati primerno odškodnino),
3. nedotakljivost zasebnega dopisovanja, t. j. velja pisemska tajnost,
4. nedotakljivost stanovanja (ako se ne gre zato, da se zabrani izvršitev zločina),
5. osebno prostost, t. j. prepovedano je imeti sužnje,
6. prostost potovati brez potnega lista in menjavati bivališče,
7. obrtno prostost in dosledno posest iznajdeb in tovarniških izdelkov,
8. društveno in sšodno pravico (bodisi na javnih ali zasebnih krajih, toda neoboroženo),
9. peticijsko pravico,
10. volilno pravico (pač velja pa za to starostna meja 21. leta),
11. svobodo pouka,
12. svobodo vere,

¹⁾ O duševni lastnini govorimo pozneje povodom razprave o tiskovni svobodi.

13. osebno varnost (radi dolgov se ne sme nihče zapirati, ako dolg ni nastal vsled kaznivega dejanja; začetnik kaznivega dejanja ne sme se postaviti pred posebno sodišče; nihče se ne sme dati v zapor brez sodniškega ukaza; nihče ne sme se kaznovati s kaznijo na prostosti presegajočo 10 let; odpravljene so tudi vse sramotilne kazni),

14. jednakost pred zakonom (plemiški pridevek in druga dedna častna imenovanja se ne smejo odvzeti),

15. svobodo govora in tiska.

Ravno to pravico, t. j. pravico svobodnega tiska, našteli smo med pravicami, katere garantuje ustava, na zadnjem mestu, akoravno spada morda med najprve, to pa radi tega, da se nekoliko dlje bavimo ž njo in da obširneje obrazložimo to važno materijo, ter hočemo združiti ž njo, ker je tesno zvezana s tem predmetom, kratko navedbo najvažnejših določeb o duševni lastnini.

Tiskovni zakoni in duševna lastnina.

Zakonodajstvo Venecovelsko, tičoč se tiska, izpreminjalo se je najrazličneje, ravnaoč se po političnih namenih in smotrih vsakokratne vlade. Določbe, katere so danes v veljavi, sklenile so se v parlamentni sesiji l. 1894.

Politična ustava Venecovelska garantuje, kakor smo preje omenili, absolutno svobodo izraževanja misli v besedi in tisku; v slučajih obrekovanja in razžaljenja obrniti se more napadaneec do sodišč, vendar obtoženec se ne sme dejati v preventivni zapor.

Le-to navedeno garancijo urejuje zakon sledeče:

Kot tiskovina ali tiskovni izdelek smatra se vsako delo, po katerem se misel izrazuje potom pravega tiska (t. j. s tiskovnim strojem), potom litografije, fotografije ali potom katerega koli drugega mehaničnega izdelovanja na papir ali katero koli drugo tvarino.

Tiskovine (impresos) razdeljujejo se na: knjige, brošure (folletos), razposlane liste, plakate in perijodične časnike. Kot tiskovine smatra se pa, ako se je da v obtek, tudi: risarije, litografije, vrezki, odtiski, spominski novci ali svetinje, znaki ali podobe, vinjete ali nadpisi itd.

„Knjiga“ imenuje se tiskovni izdelek, kateri obsega, ne da bi izhajal perijodično, 150 strani.

Z izrazom „brošura“ razumeva se tiskovina, katera ne izhaja perijodično, in katera ima več kakor 10, pa manj kakor 150 strani.

„Razposlani list“ (hoja suelta) imenuje se tiskovni izdelek, obsegajoč manj kakor 10 strani, kateri ne izhaja perijodično.

„Plakat“ je tiskovina, namenjena, da se nalepi na javnih prostorih ali razdeli (iz roke v roko).

Perijodični časnik“ končno je tiskovni izdelek, kateri izhaja s stalnim naslovom v daljših ali krajših dobah, vendar ta doba ne sme presegati 90 dni.

Tiskovina smatra se objavljena, kakor hitro se da v obtek ali nalepi izvan tiskarne.

Da se objavi knjiga ali brošura treba samo, da se na koncu navede ime tiskarne (Pré de Imprenta), ne oziraje se seveda na obstoječa določila o duševni lastnini ¹⁾

Razposlani listi in plakati navajati morajo sicer na koncu tudi ime tiskarne, razven tega mora pa avtor predložiti še najvišjemu političnemu oblastvu dotičnega kraja pismeno in poverjeno izjavo, katera mora obsezati njegovo ime, priimek, bivališče in zatrdilo, da uživa politične in državljanske pravice. Te izjave pa ni treba, ako se peča tiskovina s predmetom znanosti, industrije, umetnosti ali tehnike

Da se ustanovi perijodični časnik vložiti se mora pri oblastvu poverjeno, pismeno objavo avtorjevo, katera mora obsezati njegovo ime, njegov priimek, njegovo bivališče, ime časnika in ceno, ime, priimek in bivališče urednikovo ali voditeljevo, dneve, katere bode izhajal, tipografično delavnico, v kateri se bode tiskal in končno zatrdilo, da uživajo vse imenovane osebe državljanske in politične pravice.

Ako se prekršijo ta določila, postopati mora oblastvo proti voditelju in, če tega ni, proti lastniku, ne da bi se s tem odpravila odgovornost drugih oseb.

Ako se navedena objava ni vložila, zapade prestopnik globi 100 do 500 frs. (Bolivares) in se časnik zapleni.

¹⁾ O koji pozneje obširneje.

Da se je tiskovina nedopustno v obtek spravila, smatra se tedaj, ako tiskovina na koncu sploh ne navaja imena tiskarne (pré de imprenta) ali ga navaja apokrifno (t. j. lažnjivo) ali kadar je omenjena objava navajala kaj lažnjivega.

Vsake številke predložiti se morajo krajevnemu oblastvu dva eksemplara, sicer zapade prestopnik globi 50 frs. (Bolivares). Tuji ne smejo pisariti o politiki. Prvi prestopnik kaznuje se z globo 100 do 1000 frs. (Bolivares), drugi s podvojeno globo, tretji s prognanstvom.

Poslovni voditelj vsakega časnika zavezan je brezplačno ponatisniti opravičbe, katere vpošiljajo javni uradniki v svojo lastno obrambo, ako se jih je napadlo. Isto pravico imajo zasebniki, kateri so se v časniku imenovali, toda opravičba, katera se mora brezplačno ponatisniti, ne sme presegati dvakrat toliko tiskovnih vrstic, kakor je obsegal napad; ako se to vendar-le zgodi plačati se mora večji obseg. Ako se poslovni voditelj brani sprejeti odgovor, zapade globi. Ravno kar navedeno pravico imajo pa tudi najbližji sorodniki napadenca (iz lahko umljivih razlogov; da navedemo samo jednega, napadenec je morda bolan ali že mrtev).

Ne smejo se pa objavljati razprave kriminalnega postopanja statu summario, kakor tudi ne zasebne razprave in seje sodišč; ako se prestopi to prepoved, zapade se globi.

Smatra se tudi za napad na sodniško zmožnost, ako se diskutujejo po časnikih posamezne točke učina, o katerem ima razsojevati sodnik, predno je izišla odločba.

Tiskovni pregreški kaznujejo se po zakonih veljavnih za kriminalno postopanje.

Ako je napadanec javni uradnik, domačin ali inozemec, je naloga ministrova, da se ukrene, kar se vidi potrebno.¹⁾

Konec prihodnjič.

¹⁾ Za to, kar sem tu navedel, zahvaliti imam ljubeznivost znanega dra. Caracciolo Parra, sedaj rektor magnifikus vseučilišča v Andesu in predsednik akademije pravnih znanosti v Meridi.

Pravniška kronika 1896. leta.

Minula je dolga vrsta let, katera so bila za avstrijsko pravo popolnoma neplodovita. Kakor da bi se bile zbirale v tej dobi vse moči, vidi se, ako se ozre na množino novih zakonov, katere je podalo naše zakonodajstvo l. 1895. in lani. Že leto 1895. prineslo nam je dokaj važnih zakonov, kateri preustroje naše pravno življenje korenito. Spominjamo se pri tem civilno-pravdnih zakonov, kateri so zagledali beli dan l. 1895. in kateri zadobé prihodnje leto pravno veljavo ter nam prineso popolnoma novo in modernim zahtevam primerno pravno postopanje.

Ravnokar preteklo leto bilo je pa še dokaj plodovitejše nego prejšnje. Vlada porabila je ugodno priliko, da se bliža parlamentna doba svojemu koncu, in predloživši poslanski zbornici celo vrsto zakonskih predlog, dosegla, da so se te predloge skoro nespremenjene po vladnih načrtih sprejele. Poslanci naveličali so se menda dela in niso posvečevali vladnim načrtom novih zakonov, kateri segajo mnogokrat jako globoko v življenje, one pozornosti, kakor bi marsikateri zakon zaslužil. Kakor je vladno postopanje odobravati na jedni strani, ker so se na ta način silno potrebni zakoni po zbornici sprejeli, obžalovati se mora na drugi strani, ker bi pri nekaterih zakonih nič ne škodilo, ako bi se nekoje določbe premenile po poslanski zbornici. Sicer bi pa vlada najbrž v nobeno premembo niti ne privolila, dobro vedé, da od sedanje poslanske zbornice doseže vse, kar hoče.

Ni naša naloga, da bi tu naštevati vse zakone, kateri so zadobili preteklo leto zakonito veljavo. Vsaj so pa tudi vsakomur več ali manj znani. Ako vendar omenjamo v tej črtici najvažnejše zakone, storimo to zgolj radi tega, da naslikamo z malo potezami razvoj našega prava v preteklem letu.

Reforma civilno-pravdnega reda nadaljevala se je v preteklem letu in tudi dokončala. Sprejel in razglasil se je eksekucijski red ter uvodni zakon k temu redu z dne 27. maja, št. 78. in 79. drž. zak. Isto tako sprejel se je tudi zakon o sodni organizaciji z dne 27. novembra in zakon o obrtnih sodiščih od istega dne.

Že večkrat imeli smo priliko poudarjati, da pokaže še le prihodnjost, ali nam novi zakoni izpolne res vse nade, katere

se sedaj stavijo na nje. Veliko je odvisno od izvrševanja zakonov po sodiščih. Upajmo, da se ne varamo v naših nadah. Z narodnega stališča pa Slovenci in sploh Slovani z reformo nikakor ne moremo biti zadovoljni. Vkljub inicijative našega gosp. društvenega predsednika, da bi se v nove zakone sprejela tudi določba o ravnopravnosti vseh jezikov pred sodišči in posebno določilo, da morajo sodišča reševati vse vloge strank v jeziku, v katerem so vloge pisane, se ta predlog ni sprejel. Obžalovati moramo najbolj, da so nas pustili pri tem na cedilu drugi slovanski narodi. Res se je poudarjalo, da ostane § 13. o. s. r. po novem civilno-pravdnem zakonu nespremenjen. Vkljub temu mislimo, da bi bilo velike važnosti za vse Slované, ako bi se tudi v nove zakone sprejela jezikovna določba, katera bi nam varovala jezikovno enakopravnost, in bi se pozakonilo, kar velja sedaj večinoma le po ministerskih naredbah, koje uradništvo izvršuje, ali pa tudi ne. Le še eno leto je pred nami in novi zakoni stopijo v veljavo. To leto porabiti nam je v to, da se z novimi zakoni temeljito seznanimo, da bomo kos narodom, katere nam novi civilno-pravdni zakoni nalagajo.

K reformi civilno-pravdnega reda spadajo tudi naredbe z dne 11. in 14. februarja o razsodnikih, kateri ne spadajo borzam, in o pristojnosti razsodišč.

Reforma pravnega postopanja popolnila se je v preteklem letu tudi še na ta način, da se je z novim zakonom z dne 12. maja uredilo postopanje s pravnimi leki v političnih zadevah.

Z naredbo premenilo se je v marsikaterem oziru zavarovalno pravo. Nova naredba z dne 5. marca ima pred očmi koristi zavarovancev, zahteva torej od zavarovalca večjo storilno sposobnost, določuje zaveze, katere nastopijo, ako se pogodba razruši, in določuje, da morajo zavarovalni agenti imeti pismena pooblastila, katera so zavezani pokazati strankam.

Zakon z dne 27. aprila o opravilih na obroke skuša varovati imovinsko najslabše sloje pred izkoriščevanjem na ta način, da prepoveduje pri opravilih na obroke nekatere postranske pogodbe, razširja pravico izpodbijati pogodbo radi prikratbe nad polovico in določuje, da je dogovor, vsled katerega se kupec podvrže podsodnosti tujega sodišča, neveljaven.

Zakon o prisilnih potih z dne 7. julija, kateri se je sklenil sicer že leta 1895., se je lani razglasil in zadobil veljavo. Zakon je v tehničnem oziru precej pomanjkljiv.

Velike važnosti je tudi zakon z dne 6. julija o melioracijskih posojilih, ker določuje, da imajo ta posojila prednost pred vsemi knjižnimi upniki. Vkljub temu se ni bati, da bi po tem zakonu hipotekarni kredit se oškodoval, ker se posojilo sme dovoliti le, kadar se dokaže, da poljedelska korist, katera se naj doseže po melioraciji, presega stroške in se toraj knjižni upniki vsled melioracije in takega posojila nikakor ne oškodijo.

Na polju tvoriteljskega prava uredili so se z naredbo z dne 31. julija izvedeniški kolegiji.

Z zakonom z dne 5. decembra premenilo se je vsaj deloma domovinsko pravo in ž njim razbremenile kmetske občine, obtežili pa mesta in trgi. Vendar moramo zakon pozdraviti z veseljem, ker se vsaj deloma ozira na sedanje življenje.

Omenili smo dotlej najvažneje justične zakone. Velevažno bilo je pa preteklo leto za naše ustavno življenje. Najvažnejša državljanska pravica, volilna pravica razširila se je v preteklem letu precej in tako se je ugodilo vsaj deloma nujnim zahtevam. Z zakonom z dne 14. junija 1896, št. 168. in 169. drž. zak. spremenil se je temeljni zakon o državnem zastopu in popolnil ter spremenil državnozborski volilni red. Podelila se je s tema zakonom doslej brezpravnim slojem volilna pravica. Z ozirom na premembe, katere določuje novi zakon o direktnih osebnih davkih spremenil se je pa tudi § 9. državnozborskega volilnega reda in census znižal na 4 gld.

Ako je l. 1895. na zakonodajstvenem polju dala signaturo reforma civilnopravnega reda, ostane preteklo leto znamenito v našem ustavnem življenju.

Velevažni so pa tudi finančni zakoni, kateri so se sklenili lani. Spregovorili smo že l. 1895. o načrtu zakonov glede osebnih davkov. Dne 25. oktobra pret. l. razglasili so se ti zakoni in stopijo dne 1. januarja prihodnjega leta v veljavo. Izmed finančnih zakonov preteklega leta navedemo naj še zakon z dne 12. julija, s katerim se določuje, da se odmerijo odslej davki od hiš po napovedbah dveletnih najemnin. Z za-

konom z dne 27. oktobra, kateri določuje, da se odpiše hišno najemninski davek in pet odstotna dohodnina, ako se najemščina ni mogla iztirjati, ugodilo se je samo opravičenim zahtevam hišnih posestnikov, nasprotno se je pa tudi kmetским posestnikom olajšalo z zakonom z dne 12. julija davčno breme, ker se je določilo, da se zemljiški davek odpiše, ako so poljski pridelki poškodovani po uimah.

Socijalno-političnega pomena je zakon z dne 13. junija, s katerim se dovoljuje kolkovna prostost in oprostitev od pristojbin v poselskih zadevah. Premenila sta se po zakonu z dne 3. maja §-a 206. in 248. rudarskega zakona in določilo, da se mora obračunati vsaj mesečno in da se radi tirjatev ne sme braniti izstop.

Z zakonom z dne 14. avgusta vpeljale so se zadruga rudarskih delavcev.

Velevažno bilo je preteklo leto tudi za uradništvo. Penzijski zakoni z dne 14. maja uredili so pokojnine državnih uradnikov, njih vdov in sirot.

Da popolnimo kratko črtico, omenimo naj še ukaz naučnega ministerstva z dne 23. septembra gledé državnih izpitov.

Obilico novih zakonov zmaguje praktik komaj, in se mora omejevati vsak na svojo stroko. Kakor kaže, nam pa tudi bližnja bodočnost prinese še dokaj novih zakonov. Ni se še rešil vladni načrt zakona o čeku Patentni zakon zadobi najbrž v kratkem zakonito veljavo. Načrti zakona o nalaganji premoženja varovancev in kurandov v hranilnicah, o živilih in drugi čakajo še rešitve v parlamentu.

Manj važno je deželno zakonodajstvo preteklega leta. Omejiti se hočemo na tem mestu na slovenske dežele in omeniti le najvažnejše zakone.

Na Kranjskem odpravila se je prisilna legalizacija v malotnih zemljiško-knjižnih zadevah, zakon, katerega bolje ne bi bilo; sklenil se je kolesarski red in Ljubljana dobila je novi stavbeni red. Na Štajerskem sklenil se je važen zakon o preskrbi siromakov in zakon o varstvu

otrok pod dvema letoma, kateri so se izročili v varstvo proti plačilu. Na Goriškem sprejel se je novi lovski zakon.

Ako se bode pričeto delo nadaljevalo in se posebno uvede moderni kazenski zakon, primerno kazensko postopanje, svobodni tiskovni zakon in izvanprepirno postopanje, imeli bomo na Avstrijskem kmalu zakone, primerne sedanjim razmeram.

V Ljubljani, ob novem letu 1897.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Zdražitelj ne pridobi tirjatve, ako pri dražbi ni postopal v dobri veri, bodisi, da je tirjatev vknjižena.

Ana N. imela je tirjati pri Jožefu in Neži N. iz pogodbe z dne 30. januarija 1884 ostanek kupnine v znesku 386 gld. 45 kr., ki se je na posestvu slednjih zastavnopravno zavaroval. Vsled prisojila z dne 22. maja 1894. št. 8150 pripadlo je po Ani N. od teh 386 gld. 45 kr. Jožefi N. delnih 59 gld. 96 kr., ki so se zemljiško-knjižno prenesli na njeno ime.

Jakob C. pridobil je za neko svojo tirjatev pri Jožefi N. z odlokom z dne 4. septembra 1895. št. 18340 izvršilno nadzastavno pravico do njene omenjene tirjatve v znesku 59 gld. 96 kr., je to izvršilo nadaljeval, a še pred dnevom izvršilne dražbe umrl. Zdražitelj Ivanu B. prisodila se je tirjatev 59 gld. 96 kr. z listino z dne 15. januarija 1896, št. 779 in je le-ta v zemljiški knjigi izposloval prenos izdražene tirjatve na svoje ime.

S tožbo de praes. 23. februarija 1896, št. 3233 tirja Ivan B. od Jožefa in Neže N. plačilo prisojene mu tirjatve v znesku 59 gld. 96 kr. s pr.

Omeniti je še, da je glasom poverjene izbrisne pobotnice z dne 27. februarija 1895 bilo tega dne že teh 59 gld. 96 kr. s pr. Jožefi N. od strani Jožefa in Neže N. plačanih in da se je Ivanu B. pred dražbo in pri isti pobotnica pokazala z zagotovilom, da je znesek le še indebite vknjižen. Tudi priča Jožefa N. potrdila je, da je res dne 27. februarija 1895 dobila od svojih 59 gld. 96 kr. s pr. zadnji petak.

Za m. del. okrajno sodišče v C. odbilo je z razsodbo z dne 19. junija 1896, št. 9864 tožbeni zahtevek poleg navedbe gorenjega stvarnega položaja iz sledečih razlogov:

Toženca (Jožef in Neža N.) vpirata se plačilu z vgovorom, da sta omenjeno tirjatev plačala Jožefi N. že 27. februarja 1895. l. — dokaz temu pobotnica cit. dati — toraj že davno pred 4. septembrom 1895. l. t. j. pred vknjižbo Jakoba C., in da le-ta ni pridobil nadzastavne pravice v dobri veri, ker sta mu toženca že pred njegovo vknjižbo pravila o tem plačilu in mu tudi pokazala navedeno izbrisno pobotnico in da je vrhu tega prvotoženec dne 14. decembra 1895. l. pri izvršilni dražbi tožniku povedal, da je tirjatev že plačana in da mu je on in sodni komisar z istim zagotovitvom kazal tudi izbrisno pobotnico, da je toraj Ivan B. že prej in pri prodaji vedel, da je prepirna tirjatev že plačana in da kupi neobstoječo tirjatev. Sicer je res — kar trdi tožnik — da se nanaša misel §-a 469. o. d. z. — da zastavna pravica s plačilom zavarovane tirjatve ugasne — le na pravno razmerje med hipotечnim dolžnikom in upnikom ter da je tretjemu nasproti hipoteka obstoječa brez vgovora plačila. Pri tem pa je potrebno, da se nahaja tretji v dobri veri, bodisi, da nastopi kot neposredni pridobivalec, bodisi kot zdražitelj tirjatve. To sledi že per analogiam iz določeb §-ov 307. in 456. o. d. z. in sploh iz zakonitega smisla, da zakon nikakor ne ugoti nepoštenosti. Tista oseba toraj, ki je imela izkazano vednost o sicer resnični, v javni knjigi pa ne pojasnjeni razmeri, se na knjižni stan nikakor ne more sklicevati. V predležčem slučaju je s pobotnico z dne 27. februarja 1895. l. dokazano, da je bila omenjena tirjatev že poplačana prej, ko je pridobil Jakob C. nadzastavno pravico. Tukaj pa ni potrebno preiskovati okolnost, ali je bil Jakob C., ko je pridobil zastavno pravico, v dobri veri ali ne; prašanje je samo, ali je bilo tožniku znano, da je bila omenjena tirjatev poplačana (sc. v momentu dražbe) t. j. ali je bil tožnik pri dražbi tirjatve v dobri ali zli veri? Z ozirom na to pa je tožnik sam priznal, da mu je prvotoženec dne 14. decembra 1895. l., ko se je vršila dražba, in tudi že enkrat prej povedal, da je tirjatev plačana in da mu je pri dražbi tudi pokazal pobotnico. S tem je tožnik sam priznal, da je bil mala-fide zdražitelj in se je toraj moral tožbeni zahtevek odbiti.

Na tožnikovo apelacijo, v kateri se razpravlja, da je njega smatrati naslednikom Jakoba C. in previdenim z ravno istimi pravicami, ker je vstopil on (tožnik) na mesto bona fide vknjiženca Jakoba C. potom prisojila; da s predloženjem pobotnice same ni še dokazano plačilo; da bi se na tak način vsako zdraženje hipotečne tirjatve dalo izjaloviti itd. — ugodilo je višje sodišče v G. z odločbo z dne 7. oktobra 1896, št. 6639 tožbi in je obsodilo toženca v plačilo zahtevanih 59 gld. 96 kr. s prip. ter troškov I. in II. inštancije iz sledečih razlogov:

Iz določbe §-a 469. o. d. z. brez dvombe sledi, da se ima nasproti upniku ugasnena, pa z zemljiško zastavno pravico na posestvu zavarovana tirjatev še nadalje veljavno smatrati nasproti temu, ki v dobri veri in zaupanji na javno knjigo zadobi pravico glede obstoječe tirjatve. To se v tem slučaju ujema glede Jakoba C., ki je vsled odloka z dne 4. septembra 1895, št. 14340 zadobil izvršilno nadzastavno pravico na hipotečno tirjatev Jožefe N. Sicer sta toženca vgovarjala, da bi bil Jakob C. dobre vere, ko si je pridobil izvršilno nadzastavno pravico na hipotečno tirjatev Jožefe N. in sta dokaz ponudila, da je prvotoženec Jožef N. pred to pridobitvijo njemu, kazaje dotično izbrisno pobotnico z dne 27. februarja 1895. l., naznanil, da je prepirna hipotečna tirjatev že plačana. Pa ta dokaz po sumni priči Jožefi N. je zanikavno izpadel; dokaz po glavni prisegi pa v tem slučaju ni dopusten. Ako se tudi ne ozira na to, da je dejanje, o kojem se je dokaz ponudil, samo na sebi jako neverjetno, ker Jožef N. pred vknjižbo izvršilne nadzastavne pravice na korist Jakoba C. ni imel povoda ž njim o že dovršenem plačilu hipotečne tirjatve sploh govoriti, bi se tudi ne mogel tožnik nikakor več poučiti o pravilnosti ali neresničnosti dokazne okolnosti, ker je neprepirno, da je Jakob C. med tem že umrl in ker zaslišani priči Jožefi N. iz lastne vednosti o tem ničesar ni znanega in ker je naložena, a vrnena, glavna prisega vsled tega nedopustna. Ponujani dokaz je pa poleg tega tudi popolnoma neodločilen, ker Jakob C. iz samega pripovedovanja hipotečnega dolžnika Jožefa N. in tudi iz tega, da mu je predložil izbrisno pobotnico, nikakor še ni mogel ali celo moral priti do onega pozitivnega prepričanja o istinito dovršenem plačilu hipotečne tirjatve, vsled kojega bi se edino zamoglo dvomiti o njegovi dobri veri prilikom pridobitve izvršilne nadzastavne pravice. Če je pa dobro-

vernost Jakoba C. dognana in ž njo obstanek hipotečne tirjatve njemu kot pridobitelju izvršilne nadzastavne pravice nasproti, potem sploh ni merodajna več dobrovernost tožnika pri zdražbi hipotečne tirjatve. Kajti efekt zastavne pravice javi se v pravici upnikov, da se pridobi plačilo s prodajo zastave, če dolжник pravočasno ni plačal (§ 461. o. d. z.). Ker je Jakob C., kakor se mora povsem smatrati, dobroverno pridobil svojo izvršilno nadzastavno pravico, se mu ne more jemati pravice, zahtevati, da se po predpisih o. s. reda zastavljeni predmet proda; za njega obstoječa hipotečna tirjatev je kot taka t. j. kot obstoječa tirjatev njegov predmet za poplačilo. Na tem pa ne preminja ničesar okolnost, da je pri dražbi hipotečni dolжник kupcem naznanil, da je tirjatev plačana, in da ne obstoji več in jih svaril pred draženjem; kajti morala bi se priznati hipotečnemu dolžniku pravica, da pozneje na tak način izjalovi realizovanje vsake, tudi dobroverno zadobljene hipotečne tirjatve in s tem hipotečnemu upniku zakonito pravico, pridobiti iz zastave svoje plačilo, če bi se pripisovalo količkaj vpliva onim navedbam hipotečnega dolžnika. Toraj se načela za mala fide pridobitev formalno veljavne, materijalno pa neveljavne knjižne pravice na zdražitelja te pravice ne morejo uporabljati.

Na revizijo tožencev, v koji se poudarja, da je pridobil Ivan B., kakor vsak drugi vknjiženec v zemljiški knjigi svojo pravico originarno in da velja torej zanj ravno tako načelo potrebne dobrovernosti, koje ima biti pri vsaki, kakoršnikoli slični zemljiško-knjižni vknjižbi merodajno, kot neobhoden predpogoj pridobitve materijalno ugasnele, a formalno še vknjižene tirjatve, premenilo je najvišje sodišče z odločbo z dne 2. decembra 1896, št. 14034 naredbo II. inštancije in potrdilo prvosodno razsodbo iz njenih in iz nastopnih razlogov.

Toženca ne zanikata položaja, kakor je v tožbi naveden; vgovarjata pa, da je bila vložena tirjatev za izvršilne dražbe (14. decembra 1895. l.), ko jo je tožnik zdražil, že poplačana; da je bilo to tožniku tačas znano; da se ta kot slaboverni zdražitelj tem manj zamore sklicevati na javno knjigo, čim tudi Jakob C. izvršilne zastavne pravice na tirjatev Jožefe N. ni zadobil v dobri veri, kajti Jakobu C. je tudi Jožef N. že prej pravil o poplačilu

tirjatve. Temu nasproti sklicuje se tožnik na § 469. o. d. z., po kojem za ugasnitev hipoteke ne zadostuje plačilo dolga samo na sebi, ker marveč ostane hipotečno zemljišče tako dolgo zastavljeno, da je zadolžnica izbrisana iz javne knjige, in se sklicuje na to, da je vstopil v položaj Jakoba C., koji je 4. septembra 1893. l. izvršilno nadzastavno pravico na prepirno tirjatev 59 gld. 96 kr. s pr. dobroverno zadobil. Toda § 469. o. d. z., je v interesu publicitete zemljiške knjige in varnosti zemljiškega kredita izdana izjemna določba z ozirom na § 1412 o. d. z., po kojem praviloma ugasne zaveza potom plačila in je za uporabo §-a 469. o. d. z. neobhodni predpogoj, da je zadobil pridobivalec dotično tabularno tirjatev v zaupanji na javno knjigo, toraj v dobri veri; kajti nepoštenosti zakon sploh ne more biti naklonjen. Ker je pa tožnik v repliki izrecno pripoznal, da mu je Jožef N. dražbenega dne 14. decembra 1895. l. in že prej enkrat, kažoč mu legalizovano pobotnico, povedal, da je tirjav že plačana, ni postopal dobroverno pri pridobitvi tirjatve in se toraj ne more sklicevati na citovano določbo zakona. Tudi na dobrovernost prednika Jakoba C., kojo sam trdi, toženca pa zanikujeta, se tožnik ne more sklicevati, ker se mora prašanje o dobri veri zadnjega pridobivalca tabularne tirjatve na čas ozirati, ko je isto pridobil. Iz teh razlogov in v ostalem iz razlogov I. instancije bilo je tožbo odbiti in v tem smislu revizijski pritožbi tožencev ugoditi.

Dr. Jamšek.

b) Če se je uvedlo postopanje o dokazu smrti in ta dokaz priznal dognanim, ni treba posebnega izreka o razvezi zakona. — Zagovornik zakonske zveze ni pravdna stranka in toraj ne more zahtevati povrnitev stroškov.

Vsled prošnje Tomaža K. de pr. 25. aprila 1896, št. 3415 za rabsodilo, da se med njim in Marijo K. roj. J. dne 8. avgusta 1880. l. v R. skleneni zakon izreče razvezanim, ugodilo je deželno sodišče v Lj. z rabsodilom z dne 5. septembra 1896, št. 7667.

Višje deželno sodišče v G. je pa z naredbo z dne 5. novembra 1896, št. 10428 vsled rekurza zagovornika zakonske zveze proti temu rabsodilu, rabsodilo prve instancije razveljavilo in prošnjo Tomaža K. odbilo.

Razlogi:

V predležem slučaju se ni vršilo postopanje, urejeno po §-ih 1. do 9. zakona z dne 16. februarija 1883, št. 20. drž. zak. v svrhu proglasitve Marije K. roj. J. za mrtvo in se toraj s sklepom deželnega sodišča v Lj. z dne 23. avgusta 1895, št. 6356 tudi ni proglasila Marija K. roj. J. za mrtvo. Vodil se je marveč dokaz smrti Marije K. po pričah in se je vsled tega vršilo v §-u 10. navedenega zakona odrejeno postopanje in se je potem s preje navedenim sklepom tudi razsodilo, da je dokaz smrti dognan. Po §-u 9. navedenega zakona mora se zajedno s proglasitvijo za mrtvega ali posebej vsekako izreči, da se ima zakon smatrati razvezanim. Prav nikake zakonite določbe pa ni za slučaj, da se je vodil dokaz smrti in sodno priznal dognanim. Toraj nima uporaba one določbe, dane le za slučaj proglasitve za mrtvega, pri omenjenem dokazovanju smrti nikake zakonite podlage. Na drugi strani pa glede na predležeče sodno razsodilo, da je smrt Marije K. roj. J. dokazana in da je ista nastopila dne 2 februarija 1891. l., tudi ni nikake pravne potrebe po posebnem razsodilu, da je smatrati zakon razvezanim, in je toraj dotična prošnja Tomaža K. brezpredmetna. Zagovornik zakonske zveze postavi se uradoma v javnem zajmu, radi česar se ne more smatrati kot pravdna stranka, ki more zmagati ali podleči, radi česar in ker tu v obče ni spornega postopanja, se določbe §-ov 24. do 26. zakona z dne 16. junija 1874, št. 69. drž. zak. ne morejo uporabljati na zaznamovane rekurzne stroške zagovornika zakonske zveze, temveč mora izrek o istih odpasti.

c) Določba §-a 96. obč. drž. zak., po kateri izgubi zakonski drug pravico izpodbijati veljavnost zakonske zveze, kadar potem, ko je zvedel zadržek, dalje v zakonu živi, ne razteza se na slučaj nezmožnosti za opravljanje zakonske dolžnosti.

V tožbi, ki jo je vložila od mize in postelje ločena J. J. Ka roj. J-eva zoper zakonskega svojega druga J. J. dne 15. decembra 1894, pod št. 8799 zahtevala je, naj se za razvezano proglasi zakonska zveza, sklenena med njima slovom poročnega lista dne 9. septembra 1888. l. zaradi nezmožnosti toženčeve za opravljanje zakonske dolžnosti. Z razsodbo od 12. februarija 1896, št. 684

ugodilo je deželno sodišče v Trstu le temu zahtevku iz teh-le razlogov:

Slovom §-a 44. obč. drž. zak. izrekata v ženitni pogodbi dve osobi raznega spola na način, po zakonu določeni, svojo voljo: a) da bosta živela v nerazdružni zvezi, b) da bosta otroke rodila ter jih izrejala in c) da si bosta drug drugemu pomagala. Med glavne potrebnosti vsake pogodbe in vsake zadrúžne obvezanosti, iz pogodbe izvirajoče, šteje se razen možnega in dejanskega soglašanja (§-i 48.—59. obč. drž. zak.) tudi možnost, da se izvrši ono, kar se je pogodilo. Temu dosledno potrebna je za veljavo ženitne pogodbe fizična in moralna možnost, da se pospeši svrha zadrúžnosti, ker nihče ne more imeti ne pravice, ne obvezanosti do nemožnih stvari. Zakonske zveze glavna svrha je rojenje in sploh kakor pravi najvišje odločilo od 25. februarija 1837 ugašenje prirodnega pobujenja na način, dostojanstvu človeka odgovarjajoči, ker zarajanje otrok ni v izvolji zakonskih drugov. Neprenehljiva in neozdravljiva nezmožnost za opravljanje zakonske dolžnosti stvarja po §-u 60. obč. drž. zak. zakonski zadržek, ako je obstajala, še predno je bila sklenena zakonska zveza; in ker zakonita ta določba ne razlikuje, da bodi le-ta nezmožnost za opravljanje zakonske dolžnosti absolutna (splošna), ali da bodi samo relativna (glede določene kake osebe), proglasiti je zakonsko zvezo za neljavno, kadar eden soprogov ne more izpolnjevati svoje obljube napram drugemu svojemu soprogu. Omenivši zakonita le-ta načela in posledice iz njih izvirajoče, smatralo je sodeče sodišče pravno dokazanim na temelji soglasnega mnenja sodnih veščakov, zdravnikov dr. V. in dr. X.: da je bil današnji toženec absolutno nezmožen za opravljanje zakonske svoje dolžnosti od početka zakonskega svojega življenja in ves čas istega z današnjo tožnico, da je le-ta nezmožnost toženčeva psihična, da je neozdravljiva, ker se temelji na psihopatična spolna (sessuvalna) fakta in da je le-ta toženčeva sessuvalna psihopatija nastala v njem še predno je sklenil zakonsko zvezo z današnjo tožnico in da je temu dosledno nastopila v njem ta nezmožnost za opravljanje zakonske dolžnosti še pred sklenitvijo iste zakonske zveze. Opirajoč se na to še na mnenje sodnega veščaka M. dr. L. N., slovom katerega je tudi on soglašal, da je današnji toženec nezmožen opravljati zakonske svoje dolžnosti z današnjo tožnico, dasi bi jih morda vršil na kaki drugi osobi in uvažujé obedveh

stranek določno priznanje, da ni bilo med njima nikdar izvršeno poltno občenje v vseh šestih letih zakonskega njiju življenja, prepričalo se je sodeče sodišče za trdno, da ni mogel opravljati toženec zakonskih svojih dolžnosti z današnjo tožnico, da teh dolžnosti vršiti ne more in da jih tudi vršiti ne bo mogel, in ker ne more izpolnjevati svoje obljube, tožnici svečano dane, ugodilo je z mirno vestjo tožničinemu zahtevku, in dovolivši temu dosledno, zahtevati razveljavljenje zakona, obsodilo je toženca na podlagi §-a 398. ces. pat. od 1. maja 1781, št. 13. zb. just. zak. in §-a 24. zak. od 16. maja 1874, št. 69. drž. zak. v povračilo pravnih stroškov.

Zoper to razsodbo vložila sta toženec in zagovornik zakonske zveze apelacijo.

Višje deželno sodišče tržaško odbilo je z odločbo od 21. aprila 1896, št. 1547 obe apelaciji in potrdilo razsodbo prve instancije.

Razlogi:

V sodnem postopanju ni prav nobene zanemarjenosti ali zanikernosti v uporabi pravil, sodnim redom za pravdanje določenih; izvajanja o pravdni stvari niso nedostatna, kakor poudarja toženec; zagovornik zakonske zveze zadostil je povsem določbam §-a 17. dvorn. dekr. od 23. avgusta 1819, št. 1595. zb. just. zak. in sodni veščaki, poklicani, da izreko svoje mnenje, pregledali so toženca razne krate, istotako zaslišali so stranke razne krate in prečitali in uvaževali so vse raztežne spomenice, po tožencu njim izročene, na kolikor bi jim iste rabiti mogle, in presodili so na podlagi pozvedenih in vgotovljnih okolinosti vso stvar po vseh pravilih vednosti in umetnosti. Ker nista bili soglasni mnenji sodnih veščakov M. dr. L. N. in dr. V., s prva poklicanih, bil je izbran z ozirom na določbo dvorn. dekr. od 3. maja 1792, št. 12. zb. just. zak., tretji sodni veščak v osebi P. dr. X. in na podlagi mnenja le-tega sodnega veščaka, ki je v bistvu soglasno z mnenjem dr. V., smatrati je pravno dokazanim prav ono, kar je jedino odločilno v navzočni pravdi. Res je sicer, da se je toženec vpiral izvolitvi P. dr. X., ali le-ta vpiranja, nahajajoča se v zapisniku od 23. septembra 1895. leta niso se opirala na posebne razloge, po katerih bi se moglo opravičiti njegovo izključenje kot sodni veščak; vrh tega je nedvomno, da je vodila zagovornika zakonske zveze, ki je pred-

lagal zdravnika P. dr. X. za sodnega veščaka, samo in jedino ta namera, da bi se razjasnilo ono, v čemer nista soglašala oba sodna veščaka, s prva za to poklicana in da bi se vgotovilo ono, kar je bilo treba dati na čisto in na jasno. Vsa izvajanja v tem oziru v apelacijski pritožbi, so zakasnela in nikakor ni možno ozirati se na nje. Kakor se pa vidi iz zaključkov sodnih veščakov dr. V. in dr. X., njiju mnenji si ne stojita drugo drugemu nasproti, kajti oba imenovana sodna veščaka sta soglasno izrekla o nezmožnosti toženčevi za opravljanje zakonskih dolžnosti ono mnenje, katero so navedli že sodniki prve instancije in na katero so oprli le-ti svojo razsodbo in to njiju mnenje je tem krepkeje vtemeljeno, ako mu se doda od ene strani mnenje sodnega veščaka M. dr. L. N., slovom katerega je toženec vsaj relativno nezmožen za opravljanje zakonskih dolžnosti, rekše nezmožen nasproti svoji soprogi, današnji tožnici, od druge strani pa izvestno okolnost, da ni izvršil toženec s tožnico še nikdar poltnega občenja. Mnenje sodnih veščakov ne opira se pa samo na to, kar sta navedli in priznali obedve stranki, nego opira se tudi na osobna opažanja in na osobne pozvedbe in povedbe. Brez vsakega dvoma izrekla sta to svoje mnenje oba sodna veščaka dr. V. in dr. X. in z ozirom na to nedvomje, ni bilo treba, niti je ukazano, da bi bila pregledala osobno tudi tožnico, ne bi li se prepričala o njenem devištvu, ker tudi s takim pozvedenjem ni možno vselej in brezdvomno dokazati možnosti zakonskega druga za opravljanje zakonske dolžnosti. Z ozirom na raziskavanja sodnih veščakov in z ozirom na njiju mnenje, izraženo o njiju raziskavanji, smatrati je nedvomno dokazanim, da je bil toženec nezmožen za opravljanje zakonskih dolžnosti še predno je stopil v zakon z današnjo tožnico in da je le-ta njegova nezmožnost neprenehljiva in neozdravljiva. Toženec je še poudarjal, da je po §-u 1487. obč. drž. zak. zastarela tožnici pravica do tožbe. To poudarjanje in odnosni vgovor je pa brez vsake pravne podlage, ker določba §-a 1487. o. drž. z. razteza se izključno na pogodbe, katerim so predmet imovinska vprašanja in ker je upotrebljevati samo splošna pravila o zastaranji, kadar se izpodbija veljavnost zakonske zveze. Isto tako mogla se je nadejati tožnica, da se sčasoma odstrani nezmožnost zakonskega njenega druga za opravljanje zakonske dolžnosti in v tem oziru ne more se tožnik nikakor opirati na določbo §-a 96. o. drž. zak. Na podlagi vseh teh uvaževanj odbilo

je prizivno sodišče toženčevo in zakonske zveze zagovornika apelacijsko pritožbo, potrdilo razsodbo prve instancije, obsodilo toženca po §-u 24. zak. od 16. maja 1874, št. 69. drž. zak., da povrne tožnici stroške za apelacijski odgovor in prepustilo zagovorniku zakonske zveze, da se obrne na erar, ako hoče imeti plačane svoje zaslužke za apelacijsko pritožbo.

Z odločbo od 24. novembra 1896, št. 9141 odbilo je najvišje sodišče na Dunaji toženčevo izvenredno revizijo in ono zagovornika zakonske zveze in potrdilo razsodbi obeh nižjih instancij iz teh-le

razlogov:

Po mnenju vseh treh zdravnikov, sodnih veščakov, zaslišanih v pravdi, je dokazano, da je toženec podvržen sessuvalni psihopatiji, da boleha na erotičnem feticizmu in da je temu dosledno nezmožen opravljati zakonsko dolžnost s soprogo, današnjo tožnico. Veščak M. dr. L. N. proglasil je sicer le-to toženčevo sessuvalno nezmožnost za nezmožnost, nanašajočo se samo na osobo ž njim združeno v zakonski zvezi, in isto tako domneval je, da le-ta nezmožnost ni absolutno neozdravljiva in da je morda ni bilo pred zakonom, sklenenim med tožencem in tožnico; oba druga sodna veščaka dr. V. in dr. X. soglašata pa v jasnem, vsega uvaženja dostojnem mnenji, da je le-ta toženčeva nezmožnost, ki jo je pripisati nedostatku psiho-sessuvalnemu, neprenehljiva, neozdravljiva in da je bila že takrat, ko je sklenil toženec zakonsko zvezo z današnjo tožnico. Z ozirom na vse to, treba smatrati dokazanim zakoniti zadržek za sklepanje zakonske zveze, po katerem je v smislu §-a 60. obč. drž. zak. razvezati isto zakonsko zvezo, kajti ni zakon ne dela nobene razlike med absolutno in med relativno nezmožnostjo in zahteva samo, da je bila le-ta nezmožnost že pred sklenitvijo zakonske zveze, da je neprenehljiva in neozdravljiva. Da je pa bil toženec nezmožen za opravljanje zakonske dolžnosti že predno je sklenil zakonsko zvezo z današnjo tožnico in da je le-ta njegova nezmožnost neprenehljiva in neozdravljiva, vse to sta potrdila oba sodna veščaka dr. V. in P. dr. X. Njiju mnenji ne stojita si drugo drugemu prav v ničemur nasproti, pa je tem bolj vtemeljeno in nedvomno, ker se opira tudi na okoliščnosti, ki sta jih obedve stranki izrecno priznali, da sta se vzela namreč toženec in tožnica iz ljubezni in naklonjenosti, da sta živela oba celih šest let v zakonski

zvezi in da je poskusil toženec v tem času večkrat združiti se telesno s svojo soprogo, a da se mu to niti enkrat ni posrečilo. Vzrokov brezuspešnim tem poskusom poltnega občenja iskati je z ozirom na mnenja sodnih veščakov v toženčevih psiho-sesualnih nedostatih, a ni jih iskati, kakor bi hotel to toženec, v slabi volji, povzročeni mu z raznimi razžaljenji in ponižanji. Ako trdi toraj toženec vkljub vsemu temu, da je zmožen opravljati zakonsko dolžnost, ni moč ozirati se na to njegovo trdilo iz razlogov že navedenih in njegovega predloga, storjenega v tem oziru, naj se mu namreč prepusti, da pokaže svojo zmožnost za opravljanje zakonske dolžnosti na svoji soprogi vpričo istih sodnih veščakov, ni nikakor možno uvaževati, ker je tako poskušanje že po naravi svoji nedopustno in ker je celo tak način dokazovanja povsem izključiti v sodnem postopanju. Še manj je pa ozirati se na druge toženčeve trditve, navedene še le v apelacijski in v revizijski pritožbi, da je izvršil namreč nemalokrat poltno občenje s svojo soprogo, ker stoje le-te trditve v očitnem protislovju z njegovimi navedbami, storjenimi v pravdi. Najmanj je pa uvažanja dostojen njegov predlog, naj bi pregledali sodni veščaki tudi tožnico, češ, ako je ti ne najdejo več device, bode sklepati, da se je on ž njo telesno združil, zlomivši ji smet (vzemši jej devištvo). Ta okolnost ni namreč nikakor odločivna v navzočem slučaju, ker je navedel isti toženec, da je tožnica, od njega sodno ločena že po odloku od 6. junija 1894, št. 3845, živela z drugim možem, s katerim je tudi sina rodila in da jo je tožil toženec pred pristojnim kazenskim sodiščem zaradi prestopka prešestvovanja. Toženec trdi tudi, da je izgubila tožnica pravico zahtevati, da se razdre zakonska zveza med njim in njo obstoječa, ker je živela ž njim v zakonu tudi potem, ko je zvedela, da je nezmožen za opravljanje zakonske dolžnosti. Zaman se sklicuje tu toženec na določbe §-a 96. obč. drž. zak., kajti zakonita ta določba razteza se samo na one zakonske zadržke, glede katerih se nahaja slovom §-a 96. obč. drž. zak. ena stranka v krivdi. V slučaju §-a 60. obč. drž. zak. ne more pa biti o tem govora, saj se nadaljevanjem zakonskega življenja ne more in ne sme smatrati onega družabnega življenja, v katerem je izključena zaradi nezmožnosti svrha zakonske zveze. Toženec je grajal sicer vse sodno postopanje trdč, da je isto nedostatno in da si stoje mnenja sodnih veščakov drugo drugemu

nasproti. Nedostakov v sodnem postopanju ni pa prav nobenih, niti si stoje mnenja sodnih veščakov drugo drugemu nasproti. V rešitvi apelacijskega sodišča bila so ovržena vsa toženčeva napadanja, naperjena zoper izvolitev P. dr. X. za sodnega veščaka. Isto tako ni ga prav nobenega razloga, da bi se po določbi §-a 101. obč. drž. zak. odredil poskus naj bi oba, v navzočno pravdo zapletena, soproga še eno leto vkupe živela, kajti z ozirom na dokazano toženčevo nezmožnost za opravljanje zakonske dolžnosti, katera je vsekakor — in bodi to samo njegovi soprogi nasproti, — neprenehljiva, ni nadejati se iz takega poskušanja prav nobenega povoljnega uspeha, da tak-le poskus treba je celo izključiti, z ozirom na nastale razmere, obstoječe dandanes med tožencem in tožnico, ko je njima že sodno dovoljena ločitev od mize in postelje in ko je ovadil celó toženec tožnico zaradi prestopka prešestvovanja, v katerem je bila razveseljena s krepkim naslednikom. T.

Književna poročila.

Mjesečnik pravničkoga društva u Zagrebu ima v br. 11. za mesec november t. l. sledečo vsebino: Njekoliko spornih pitanja iz kaznenog postupnika. Napisao dr. Nikola Ogorelica. — Sumarni načrt i ocjena građanskog zakonika za Njemačku carevinu. Napisao dr. Stjepan Posilović. — Kolizija istodobno u podnesni zapisnik stiglih molba. Napisao dr. Mirko Košutić. — Kratki osvrt na švajcarsko zakonodavstvo o štampi. Napisao dr. Vladimir Pappafava. — Pravosudje: A. Građansko. B. Kazneno. C. Mjenbeno-trgovačko. Iz upravne prakse. Rješitba kr. financijalnoga upravnoga sudišta. — Svaštice. — Književne obznane. — Viestnik. — Br. 12. za mesec december ima pa sledečo vsebino: Njekoliko spornih pitanja iz kaznenog postupnika. Napisao dr. Nikola Ogorelica. Svršetak. — Sumarni nacrt i ocjena građanskog zakonika za Njemačku carevinu. Napisao dr. Stjepan Posilović. Svršetak. — Uzaloženje slobodnih rovova. Napisao J. K. — Razmatranja ob osnovi novoga stečajnog zakona. Napisao dr. Mihovil Bišćan. — Neke primjetbe osnovi novoga hrvatskoga pobojnoga zakona. Priobćio dr. A. Badaj. — Pravosudje. A. Građansko. B. Kazneno. C. Mjenbeno-trgovačko. Iz upravne prakse. Rješitba kr. financijalnoga upravnoga sudišta. — Svaštice. — Književne obznane. — Viestnik.

Lehrbuch des österr. Handelsrechtes, unter steter Berücksichtigung der Rechtsprechung des obersten Gerichtshofes. Dr. R. Fr. v. Canstein. II. B. Sachenrecht und Obligationenrecht. — Berlin. 1896. — Carl Heymann.

Compendium des österr. Rechtes. Das Handelsrecht, Dr. R. Fr. v. Canstein. II. B. — Berlin. 1896. — Carl Heymann.

Erkenntnisse des Verwaltungsgerichtshofes. Dr. Adam Fr. v. Budwinski. XIX. Letnik 1895. 2 zvezka. — Na Dunaji. 1896. — Manz.

Zur Revision des österr. Concursrechtes. Dr. Otto Frankl. — Na Dunaji. 1896. — Manz.

Die neuen österr. Civilprocessgesetze mit Erläuterungen. Dr. C. v. Fürstl. 1. zv. — Na Dunaji. 1897. — M. Perles.

Die Stellung der österr. Civilprocessreform gegenüber den bestehenden Gesetzen und jenen der modernen Staaten mit Rücksicht auf die leitenden Grundsätze. Dr. E. Hogmayer. — Brno. 1896.

Die neue österr. Civilprozessgesetzgebung. Dr. E. Schrutka E. v. Rechtenstamm. Textausgabe unter Einfügung der unberührt bleibenden älteren Vorschriften, mit Bezeichnung der zusammenhängenden Stellen, Verweisungen auf die Entwürfe und einem Sachregister. Dunaj in Praga. 1896. — F. Tempsky.

Die rechtliche Verantwortlichkeit des Versicherers für seine Agenten nach österr. Rechte. Dr. K. Hermann. — Berlin. 1897. — K. Heymann.

Straffälligkeit u. Strafhemmung. Dr. H. Hoegel. — Na Dunaji. 1897. — M. Perles.

Ehefähigkeit katholischer Geistlicher in Österreich. (§ 63 a. b. G. B.) Dr. Frant. Iška. — Bern. 1896. — W. Goepper.

Blaschke's Erläuterung des Handelsgesetzbuches. Dr. A. Pitreich. — Na Dunaji. 1896. — Manz.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. januarja 1897.

— (Iz kronike društva „Pravnika“.) Z novim letom uredili so se novi društveni prostori v Narodnem domu. S prostovoljnimi doneski ljubljanskih društvnikov plačevala se bode najemščina in postranske dolžnosti, kakor tudi oprava, katero je bilo treba omisliti za nove društvene prostore. Treba je pa bilo tudi društveno knjižnico urediti in popolniti. Oboje zgodilo se je vsaj deloma že, vendar treba bode za društveno knjižnico nakupiti še dokaj knjig, ako hoče ustrezati vsem zahtevam. Žal, da društvene finančne razmere, posebno radi malomarnosti nekaterih članov ne dopuščajo, da bi se knjižnica popolnila z društvenimi dohodki, ampak morajo za to zlagati jedino le ljubljanski člani, katerih požrtvovalnost ni dovolj prehvaliti. Društveni prostori so jako ugodni in primerno opravljeni. V jedni sobi bode čitalnica, v drugi pa knjižnica. V obeh sobah so društvenikom na razpolago vse potrebščine za pisanje. V čitalnici so za sedaj sledeči časniki; Právník, Prawnik, hrvatski Mjesečnik, Juridiciski pregled, Juridicisko spisanje, Juristische Blätter, Gerichtszeitung, Zeitschrift für Verwaltung in Kolonjska Zeitschrift für das Notariat. Več drugih časnikov naročilo se bode, ako bodo pripuščala sredstva. Društveniki vabijo se toraj, da obiskujejo prav pridno društvene prostore, unanji člani prosijo se pa tudi, da bi blagovolili nameniti kake doneske za po-

polnitev društvene knjižnice. — Dne 29. januarja t. l. ob polu 8. uri zvečer vršila se bode letošnja redna glavna skupščina in sicer prvič v lastnih prostorih v Narodnem domu. Želeti je prav obilne vdeležbe, da društveniki izrazijo svoje želje bodočemu odboru. Društveniki imeli bodo pa tudi priliko ogledati si novo opravilo, kolikor jih še ni obiskalo naših prostorov. Dnevni red priobčujemo na drugem mestu.

— (Imenovanja.) Predsednikom deželnega sodišča v Celovcu imenovan je dvorni svetnik najvišjega sodišča dr. Friderik Perko. — Policijskim ravnateljem v Trstu imenovan je vladni svetnik Krištof Busich. — Višji finančni svetnik v Trstu Ludovik Hočevnar imenovan je dvornim svetnikom in finančnim ravnateljem v Zadru.

— (Osobne vesti.) Imenovani so: sodni pristav dr. Karol Zwiedinek pl. Südenhorst ministerijalnim vice-sekretarjem v pravosodnem ministerstvu; začasni okrajni komisar Rihard Wenedikter definitivnim okrajnim komisarjem na Kranjskem; koncipist Ernest baron Schönberger začasnim okrajnim komisarjem na Kranjskem; začasni koncipist dr. Avgust vitez Banizza definitivnim koncipistom na Kranjskem; konceptni praktikant Silvester Domicelj začasnim koncipistom na Kranjskem; policijska koncipista Oskar Podbernig in Karol Sturm policijskima komisarjema v Trstu. — Premeščen je okrajni komisar v Ljubljani dr. Karol Mathis k domobranskemu ministerstvu.

— (Pariški odvetniki) V zaznamek pariških odvetnikov vpisanih je 1000 odvetnikov, izvršuje pa svoj poklic samo 250, ostali vpisani so samo radi časti kot odvetniki, nastopajo pa samo izjemoma pred sodiščem. Vsako leto da se vpisati 350 licencijatov in polože prisego, da dokončajo triletno poskušno prakso. Torej je vedno vpisanih 1000 poskusnih odvetnikov, od katerih pa po 10 letih ostane komaj 100, kateri so se popolnoma posvetili svojemu poklicu. Ostalih 900 je zmanjkalo in so postali sodniki, poslanci, prefekti, uradniki, trgovci, kmetovalci itd. Navadno traja 10 let, predno pripravi odvetnik do tega, da zamore živeti od svojega poklica. Stara stanovska navada je namreč, da odvetnik ne sme zahtevati honorarja, ampak sprejeti kot plačilo samo ono, kar mu podari iz hvaležnosti klient. Ako torej bodoči odvetnik ni bogat, ne more vzdržati, da si pridobi klijntelo in ime. Mnogi postanejo tudi odvetniki samo, da morejo vstopiti v politiko. Od 250 svoj poklic izvršujočih odvetnikov ima okoli 100 po 10.000 frankov letnih dohodkov. Od ostalih zaslužita dva ali trije 150.000 do 200.000, dvanajstorica po 90.000 do 100.000, dvajset 60.000 do 90.000, petintrideset 40.000 do 60.000, štirideset 20.000 do 40.000, šestdeset 10.000 do 20.000 frankov. Vsega skupaj zaslužijo pariški odvetniki na leto 7 do 8 milijonov. Vender odvetniki niso skopuhi, ampak izdajajo navadno tudi ves svoj zaslužek. Konkurenca med njimi je velika, pa večinoma samo iz častihlepija. Podvrženi so najbolj boleznim na želodcu in na možganih. Nekateri odvetniki so pa tudi osemdeset let stari. Dne 9. novembra t. l. praznoval je prejšnji batonnier Cresson svojo petdesetletnico.

Pregled pravosodstva.

839. Menica, katero je izročil soprogo soprogu v namén, da prizna dolg, je neveljavna, ker primanjkuje oblika notarskega akta.

R. z dne 24. novembra 1896, št. 25438. J. Bl. št. 1 ex 1897.

840. Upnik ročne zastave se izvan pravde ne more prisiliti, da predloži ročno zastavo.

R. z dne 10. junija 1896, št. 6889. J. Bl. št. 47 ex 1896.

841. Tudi če odvetnik postopa po naročilu mandanta, odgovarja za škodo, povzročeno drugi osebi, katera škoda je nastala s tem, da se je naročilo izvršilo, ako je mogel odvetnik spoznati, da je protipravno. Odvetnik odgovoren je solidarno s kljentom.

R. z dne 27. maja 1896, št. 763. J. Bl. št. 45 ex 1896.

842. Zavarovalnica ima pravico do povračila proti zavarovancu, kateri se je po izplačilu odškodnine obsodil radi goljufije, zakriviljene proti zavarovalnici.

R. z dne 22. januarja 1896, št. 363. J. Bl. št. 49 ex 1896.

843. Iz določila §-a 1500. o. d. zak. izvirajoče varstvo priposestovanih pravic proti knjižnemu pridobitniku, kateri je vedel za izvrševanje pravice, ne sme se razširiti na osebne, potem pogodbe pridobljene pravice.

R. z dne 21. maja 1896, št. 4691. Z. f. V. št. 43 ex 1896.

844. Trgovinski potovalec opravičen je, skleniti kup na ogled. Rok za reklamacije in za pošiljanja nazaj, kateri je razviden v fakturi, ne velja za odobritev. Kup na ogled združljiv je z naročbo po vzorcih.

R. z dne 2. oktobra 1895, št. 11099. J. Bl. št. 41 ex 1896.

845. Pri fiksnem oparvilu ne sme se zahtevana odškodnina preračunati po času dodatnega roka, kateri se je dovolil onemu, kateri ima dobaviti, kojega pa ni sprejel.

R. z dne 10. junija 1896, št. 4473. J. Bl. št. 48 ex 1896.

846. Menica, katera ima formalni pogrešek, ne more ustanoviti novacije.

R. z dne 22. oktobra 1896, št. 9960. J. Bl. št. 48 ex 1896.

847. Menični dolg imejitelja računa more se plačati po c. kr. poštno-hranilnem uradu kot domicilijatu, ne da bi izdal se in doposlal ček, glaseč se na menični znesek.

R. z dne 22. aprila 1896, št. 3821. J. M. 1285.

848. Ako ima toženec pri računanji tridnevnega roka, da poda menično-pravne vgovore, po preteku tega roka še jeden dan, kateri hodijo vgovori po pošti, in je ta dan nedelja, smatrati je vgovore, kateri so se vložili prihodnji delavnik, za pravočasno vložene.

O. z dne 24. marca 1896, št. 3565. J. Bl. št. 49 ex 1896.

849. Sodišče kraja izpolnitve pristojno je tudi za tožbe radi opravičbe zastavne pravice za posojilo z dogovorjenim krajem plačila.

O. z dne 1. julija 1896, št. 7491. J. Bl. št. 47 ex 1896.

850. Tožba radi dovoljenja vknjižbe lastninske pravice do zemljišča, katero se je pomotoma izpustilo iz kupne pogodbe, spada pred realno sodišče.

O. z dne 10. marca 1896, št. 2674. J. Bl. št. 46 ex 1896.

851. Šolska oblastva kot toženci nimajo podsodnosti fiska.

R. z dne 26. februarja 1896, št. 1944. J. Bl. št. 44 ex 1896.

852. Saldotirjatev v nakaznem prometu c. kr. poštno-hranilnega urada se sme zarubiti.

O. z dne 27. oktobra 1896, št. 12112. J. Bl. št. 49 ex 1896.

853. Da se zastavna pravica odpravi, ni dovolj, ako se izvansodno prizna lastnina družega do premičnin, katere so se pri izvršencu zarubile; izdati se mora tudi pravoveljavno dovoljenje, da se premičnine izločijo iz zastavne sklade, ako se hoče obvarovati stroškov pravde radi izločitve.

R. z dne 4. marca 1896, št. 2463. J. Bl. št. 46 ex 1896.

854. Kadar se podeljuje loterijsko nabirališče, razsojuje se o javni zadevi (§-a 104. in 105. k. z.).

R. z dne 4. maja 1896, št. 3336. G. Z. št. 34 ex 1896.

855. Poskus hudodelstva težke telesne poškodbe je izključen, ako storilec pri svojem ravnanji ni nameraval posledkov §-a 152. k. z. (§ 155., *lit. a*) k. z.), ampak je deloval samo v sovražnem namenu.

R. z dne 14. januarja 1896, št. 15388. J. M. 1242.

856. Objekt tatvine more biti tudi vložna knjižica poštne hranilnice; da mora tat, ako jo hoče vnovčiti uporabiti zvijačne naprave, ne izključuje uporabe §-a 171. k. z.

R. z dne 30. marca 1896, št. 1738. G. Z. št. 46 ex 1896.

857. Verski služabnik opravlja božjo službo, kadar se pripravlja opravljen z zunajnimi znaki svoje službe, da izvrši bogoslužno opravilo in je kot tak smatrati dotlej, da rituvelne znake radi končanja bogoslužnega opravila zopet odloži.

R. z dne 14. julija 1896, št. 8064. Z. f. V. št. 46 ex 1896.

858. Pojmu sovražnosti (§ 302. k. z.) odgovarja tudi bojkotiranje (izvršitev reka „svoji k svojim“ v trgovinskem prometu).

R. z dne 27. oktobra 1896, št. 12384. Z. f. V. št. 49 ex 1896.

„Slovenski Pravniki“ izhajajo 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravniki“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

Uredništvo je v Ljubljani, šte. 5 v Gospodski ulici; upravnništvo pa na Križevniškem trgu šte. 7.

Vabilo.

Po smislu društvenih pravil (§-i 7. do 10.) sklicuje odbor društva »Pravnika« v Ljubljani

redno glavno skupščino

za letošnje leto na dan **29. januarija 1897. 1.** zvečer ob polu 8. uri v društvene prostore v »Narodnem domu«.

Dnevni red:

1. Nagovor načelnikov.
2. Poročilo tajnikovo o društvenem delovanji.
3. Poročilo blagajnikovo.
4. Poročilo knjižničarjev.
5. Poročilo računskih preglednikov.
6. Volitev:
 - a) društvenega načelnika;
 - b) 10 odbornikov;¹⁾
 - c) računskih preglednikov.
7. Posamezni nasveti.

V Ljubljani, dne 15. januarija 1897.

K obilni udeležbi vabita uljudno
za odbor:

Dr. A. Ferjančič,
t. č. načelnik.

Dr. Makso Pirc,
t. č. tajnik.

¹⁾ Po §-u 9. društvenih pravil stanovati mora sedmorica odbornikov v Ljubljani.

